

RP 114/2008 rd

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av 85 § i mervärdesskattelagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås det att mervärdesskattelagen ändras så att skattesatsen på livsmedel och foder sänks från 17 procent till 12 procent.

Propositionen har samband med budgetpropositionen för 2009 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft den 1 oktober 2009.

MOTIVERING

1 Nuläge och föreslagna ändringar

Enligt gällande 84 § i mervärdesskattelagen (1501/1993) är den allmänna skattesatsen 22 procent av skattegrunden. Enligt 85 § ska en sänkt skattesats om 17 procent tillämpas på livsmedel och foder.

En gemensam skattebas och skattesatsstruktur inom mervärdesskattesystemen för EU:s medlemsstater har fastställts genom rådets direktiv 2006/112/EG av den 28 november 2006 om ett gemensamt system för mervärdesskatt. Enligt artikel 98 i direktivet får medlemsstaterna tillämpa högst två reducerade skattesatser på leveranser av nyttigheter i de kategorier som anges i bilaga III, bland annat på leveranser av livsmedel. Enligt artikel 99 ska den sänkta skattesatsens nivå vara minst 5 procent.

I regeringsprogrammet för statsminister Matti Vanhanens andra regering konstateras det att mervärdesskatten på livsmedel sänks från 17 procent till 12 procent för att beskattningen ska bli rättvisare. I samband med uppgörandet av budgeten för 2008 har regeringen beslutat att sänkningen genomförs från och med oktober 2009.

I enlighet med regeringsprogrammet föreslås en lindring av mervärdessbeskattningen på livsmedel. Som skattesats för livsmedel och foder föreslås 12 procent från och med oktober 2009. Denna ändring görs i 85 § i mervärdesskattelagen.

2 Ekonomiska konsekvenser

2.1 Inledning

En bedömning av konsekvenserna av att mervärdesskattesatsen på livsmedel sänks från 17 procent till 12 procent har gjorts i Pellervo ekonomiska forskningsinstituts rapport 200/2007. Undersökningsåret var 2005. Våren 2008 har Statens ekonomiska forskningscentral uppdaterat konsekvensbedömningarna som fåtts genom att tillämpa den allmänna jämviktsmodellen VATTAGE. När bedömningarna gjordes har också statistikcentralens konsumtionsundersökning från år 2006 funnits att tillgå som material i granskningen av inkomstfördelningen. De bedömningar som Statens ekonomiska forskningscentral har gjort motsvarar i stort sett bedömningen i Pellervo ekonomiska forskningsinstituts publikation.

Mervärdesskattesatsen för livsmedel sänks mitt under kalenderåret. I det följande granskas sänkningens omedelbara konsekvenser under reformens 12 första månader.

Konsumentpriserna på livsmedel har stigit avsevärt sedan början av 2007 till följd av att världsmarknadspriset på livsmedel, energipriserna och arbetskraftskostnaderna stigit. Priserna på livsmedel är fortfarande mitt i en kraftig brytningstid vars fortsättning och utveckling är svår att förutsäga. Därför har man inte i beräkningarna strävat efter att simulera en sådan exceptionell kostnads- och inflationsutveckling, utan beräkningarna i model-

len utgår från antagandet att prisutvecklingen är jämn.

2.2 Totalekonomiska konsekvenser

Bedömningen av de totalekonomiska konsekvenserna av att mervärdesskattesatsen för livsmedel sänks grundar sig på förändringar i den privata konsumtionen. Sänkningen av skattesatsen inverkar sänkande på konsumentpriserna på livsmedel. Detta ökar efterfrågan på livsmedel och genom att köpkraften förbättras ökar också annan privat konsumtion. Förändringarna i efterfrågan avspeglas i produktionen av varor och tjänster. Förändringarna i produktionen inverkar i sin tur på sysselsättningen. Denna kedja ger upphov till så kallade dynamiska effekter av reformen vilka sprider sig i ekonomin.

Till följd av sänkningen av mervärdesskattesatsen växer den totala efterfrågan på varor och tjänster med 0,6 procent, efterfrågan på livsmedel med 2,5 procent, efterfrågan på jordbruksnyttigheter med 2,6 procent, efterfrågan på restaurangtjänster med 0,5 procent samt efterfrågan på övriga tjänster med 0,8 procent.

Under de år som följer på sänkningen av skattesatsen har bruttonationalprodukten beräknats öka med ca 2 procent per år. Reformen innebär att bruttonationalprodukten ökar ytterligare med 0,2 procent. Till följd av reformen ökar den inhemska produktionen av livsmedel med 0,3 procent, jordbruksproduktionen med 0,03 procent och produktionen av restaurangtjänster med 0,4 procent.

Sänkningen av mervärdesskattesatsen för livsmedel innebär omedelbart ett bortfall på ca 500 miljoner euro per år i skatteinkomster. År 2009 verkställs 1/12 del av skattebortfallet d.v.s. ca 42 miljoner euro.

Av skattebortfallet återbördas ca hälften till staten genom den inverkan som skattesänkningen har på det ekonomiska beteendet. Den förbättrade sysselsättningen leder till att det nettobelopp som staten kommer att förlora i skatteinkomster blir 315 miljoner euro per år och att utgifterna för utkomstskydd för arbetslösa kommer att minska med 65 miljoner euro, varvid statens finansiella ställning till följd av reformen försvagas med 250 miljoner euro per år.

2.3 Preiseffekt

Sänkningen av mervärdesskattesatsen inverkar sänkande på konsumentpriserna på livsmedel. När konsekvenserna av prisändringarna bedöms spelar priselasticiteten hos efterfrågan på nyttigheten en stor roll. Ju mer efterfrågan på nyttigheten ökar när priset sjunker desto större är priselasticiteten. Livsmedel är nödvändighetsartiklar och priselasticitet för dem är lägre än den är för nyttigheter i allmänhet. Inkomstelasticiteten för livsmedel, vilken anger hur mycket den allmänna köpkraften förbättras, är dock hög. Därför leder sänkningen av skatten knappast till att konsumtionen av mat ökar, utan till att konsumentens allmänna köpkraft förbättras och annan konsumtion ökar när mervärdesskatten på livsmedel sjunker.

Till följd av reformen sjunker konsumentprisindexet med 0,3 procent. På priserna på livsmedel är den sänkande inverkan 4,1 procent. Enligt den modell som Statens ekonomiska forskningscentral använder överförs skattesänkningen omedelbart nästan till sitt fulla belopp på priserna. Hur stor andel av skattesänkningen som faktiskt överförs på priserna beror på hur marknaden fungerar samt på de ekonomiska aktörernas beteende.

Priserna på restaurangtjänster stiger med 0,3 procent vilket beror på ökad efterfrågan på restaurangtjänster.

2.4 Konsekvenser för inkomster och inkomstfördelning

I det stora hela har sänkningen av mervärdesskattesatsen för livsmedel inte några betydande konsekvenser för inkomstfördelningen men den ökar hushållens disponibla inkomster och köpkraft. Konsumenternas realinkomster ökar efter en kort anpassningsperiod med 0,3 procent.

Utgångspunkten i beräkningarna har varit att pensionerna eller inkomstöverföringarna inte kommer att ändras till följd av skatteändringen. Eftersom arbetspensionerna i Finland till 80 procent är bundna vid den allmänna prisnivån stiger pensionerna när prisutvecklingen blir långsammare på lång sikt ca 0,15 procentenheter långsammare än reallönerna.

I likhet med konsumtion i allmänhet är också livsmedelskonsumtionen bunden till inkomsterna. Höginkomsttagarna använder mera pengar på livsmedel än låginkomsttagarna och har därför större nytta i eurobelopp räknat av skattesänkningen. Eftersom livsmedel är nödvändighetsartiklar är deras andel av de disponibla inkomsterna tre gånger större för låginkomsttagarna än för höginkomsttagarna. Därför har låginkomsttagarna relativt sett större nytta av att mervärdesskatten på mat sänks.

Nytan av skattesänkningen per person är i genomsnitt 77 euro om året. I den lägsta inkomstdecilen, där hushållens disponibla inkomster per person och år i genomsnitt är 6 200 euro, är nytan av sänkningen av mervärdesskatten i genomsnitt 49 euro per person och år. I den högsta inkomstdecilen, där de motsvarande inkomsterna för hushållen per person i genomsnitt är 40 400 euro, är nytan i genomsnitt 106 euro per år.

2.5 Konsekvenser för sysselsättningen

De konsekvenser som sänkningen av mervärdesskatten får på sysselsättningen beror till största delen på att konsumenternas allmänna köpkraft förbättras. Totalt ökar sysselsättningen med ca 6 000 personer d.v.s. med 0,25 procent. Inom handeln, livsmedels-

industrin och restaurangtjänsterna ökar antalet arbetsplatser med några hundra.

3 Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts vid finansministeriet. Centrala näringslivsorganisationer har hörts i ärendet. Propositionens ekonomiska konsekvenser har utarbetats vid Statens ekonomiska forskningscentral.

4 Samband med andra propositioner

Propositionen har samband med budgetpropositionen för 2009 och avses bli behandlad i samband med den.

5 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 oktober 2009.

I den föreslagna ikraftträdandebestämmelsen föreskrivs om undantag från huvudregelns leveransprincip när det gäller förskottsbetalningar och gemenskapsinterna förvärv.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av 85 § i mervärdesskattelagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i mervärdesskattelagen av den 30 december 1993 (1501/1993) 85 § 1 mom., sådant det lyder i lagarna 1265/1997 och 1071/2002, som följer:

85 §

För försäljning, gemenskapsinterna förvärv, överföring från upplagringsförfarande och import av följande varor ska i skatt betalas 12 procent av skattegrunden:

1) matvaror, drycker och andra ämnen som är avsedda att som sådana förtäras av människor samt råvaror och kryddor, konserveringsmedel, färger eller andra tillsatämnen som används vid framställning eller konservering av dem (*livsmedel*),

2) fodermedel och foderblandningar samt råvaror och tillsatämnen som är avsedda för tillverkningen av sådana, industriavfall att användas som djurfoder samt foderfisk (*fodermedel*).

Denna lag träder i kraft den 20 .

Om inte något annat föreskrivs nedan, ska lagen tillämpas om en såld vara har levererats eller en vara har tagits i eget bruk, ett gemenskapsinternt förvärv gjorts, en vara har överförts från upplagringsförfarande eller skyldigheten att betala skatt för en importerad vara med stöd av 87 § har uppstått efter det att lagen har trätt i kraft.

På vederlaget eller den del av vederlaget för försäljningen av en vara som har influtit innan denna lag träder i kraft tillämpas de skattesatser som gällde vid ikraftträdandet av denna lag.

Lagen ska tillämpas på sådana gemenskapsinterna varuförvärv som enligt 138 b § hänförs till kalendermånader som följer efter lagens ikraftträdande.

Helsingfors den 15 september 2008

Republikens President

TARJA HALONEN

Finansminister *Jyrki Katainen*

*Bilaga
Parallelltext*

Lag

om ändring av 85 § i mervärdesskattelagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i mervärdesskattelagen av den 30 december 1993 (1501/1993) 85 § 1 mom., sådant
det lyder i lagarna 1265/1997 och 1071/2002, som följer:

Gällande lydelse

85 §

För försäljning, gemenskapsinterna förvärv, överföring från upplagringsförfarande och import av följande varor skall i skatt betalas 17 procent av skattegrunden:

1) matvaror, drycker och andra ämnen som är avsedda att som sådana förtäras av människor samt råvaror och kryddor, konserveringsmedel, färger eller andra tillsatser som används vid framställning eller konservering av dem (*livsmedel*),

2) fodermedel och foderblandningar samt råvaror och tillsatser som är avsedda för tillverkningen av sådana, industriavfall att användas som djurfoder samt foderfisk (*fodermedel*).

Föreslagen lydelse

85 §

För försäljning, gemenskapsinterna förvärv, överföring från upplagringsförfarande och import av följande varor ska i skatt betalas 12 procent av skattegrunden:

1) matvaror, drycker och andra ämnen som är avsedda att som sådana förtäras av människor samt råvaror och kryddor, konserveringsmedel, färger eller andra tillsatser som används vid framställning eller konservering av dem (*livsmedel*),

2) fodermedel och foderblandningar samt råvaror och tillsatser som är avsedda för tillverkningen av sådana, industriavfall att användas som djurfoder samt foderfisk (*fodermedel*).

Denna lag träder i kraft den 20 .

Om inte något annat föreskrivs nedan, ska lagen tillämpas om en såld vara har levererats eller en vara har tagits i eget bruk, ett gemenskapsinternt förvärv gjorts, en vara har överförts från upplagringsförfarande eller skyldigheten att betala skatt för en importerad vara med stöd av 87 § har uppstått efter det att lagen har trätt i kraft.

På vederlaget eller den del av vederlaget för försäljningen av en vara som har influtit innan denna lag träder i kraft tillämpas de skattesatser som gällde vid ikraftträdandet av denna lag.

Lagen ska tillämpas på sådana gemenskapsinterna varuförvärv som enligt 138 b § hänförs till kalendermånader som följer efter lagens ikraftträdande.
